

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ОСАДЧА ТЕТЯНА СТАНІСЛАВІВНА

УДК 657:334.012.64

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ
СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ
(НА ПРИКЛАДІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ
ТА АР КРИМ)**

Спеціальність 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі обліку і аудиту Херсонського національного технічного університету, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Кужельний Микола Васильович,
ДВНЗ „Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”, завідувач кафедри
обліку підприємницької діяльності

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Кірейцев Григорій Герасимович,
Національний аграрний університет (м. Київ),
професор кафедри обліку і аудиту;

кандидат економічних наук, доцент
Бардаш Сергій Володимирович,
Київський національний торговельно –
економічний університет,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

Захист відбудеться “_____” листопада 2007р. о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.06 при Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана за адресою: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, аудиторія 203.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49 г, к.601.

Автореферат розісланий “_____” жовтня 2007 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, професор

О.Д. Шарапов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним з головних завдань ринкової трансформації економіки є ефективне використання природно-ресурсного та соціально-економічного потенціалу регіонів. В зв'язку з цим, особливо актуальним є питання забезпечення розвитку рекреаційної сфери як однієї із рентабельних та швидкоокупних. Як свідчить світовий досвід, рекреаційне господарство, зокрема туризм, може суттєво впливати на соціально-економічний розвиток регіонів, а залучення інвестицій для забезпечення рекреаційного облаштування територій – на приріст виробництва не лише в індустрії відпочинку і оздоровлення, але і в інших галузях. Такі регіони як Херсонщина, Львівщина, Івано-Франківщина, Тернопільщина, Чернігівщина та інші активно пропагують та впроваджують сільський туризм. В цілому 55,4% загальної території України, на яких мешкає 49,3% населення, найближчим часом можуть здійснювати підприємницьку діяльність в цій галузі.

Питання теорії і методики територіальної організації господарства ґрунтовно досліджені у працях С.І. Дорогунцова, М.М. Колосовського, Ю.Т. Саушкіна, С.Б. Хорева, М.Г. Чумаченка та інших вчених. Проблемам розвитку рекреаційного господарства і його територіальної організації присвячені роботи в різних галузях науки: географії, економіці, містобудуванні, соціології, медицині тощо. Серед дослідників потрібно виділити: В.І. Азара, М.В. Багрова, О.А. Веденіна, М.І. Долішного, В.К. Євдокименка, І.В. Зоріна, О.М. Ігнатенка, М.П. Крачила, О.О. Мазуркевича, М.С. Мироненка, М.С. Нудельмана, В.С. Преображенського, І.Т. Твердохлебова та інших.

Протягом останнього десятиріччя в Україні приділяється багато уваги розвитку туризму. Низка документів, прийнятих на державному рівні за останні 7 років підкреслюють необхідність вдосконалення нормативно-правової бази з метою залучення до розвитку туристичної індустрії підприємств малого бізнесу та приватного сектору, особливо в сільській місцевості, а також розробки Програми розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Все це підкреслює актуальність розвитку сільського зеленого туризму в Україні та поряд з цим свідчить про певну невизначеність в напрямках та умовах, зокрема його правових функцій. На цей час, крім правових засад, є ціла низка економіко-облікових аспектів, що тісно переплетені з питаннями фінансування, оподаткування і які відчутно гальмують розвиток сільського туризму.

Загальнотеоретичні питання організації та ведення обліку, а також господарського контролю розглядали професори Ф.Ф. Бутинець, М.В. Кужельний, Ю.І. Осадчий, В.Г. Линник, В.В. Сопко, В.Я. Савченко та інші. Питання методики й організації обліку на малих підприємствах розглядалися у працях Баби́ча В.В., Свідерського Є.І., Трофімової Т.В. Проте, економіко-облікові питання у сфері

рекреації та зокрема сільського туризму залишаються поза увагою вітчизняних науковців.

Аналіз стану діяльності 29 суб'єктів господарювання досліджуваного регіону у галузі сільського туризму свідчить, що лише 2 з 29 функціонують у межах діючої нормативної бази. Інші мають суттєві проблеми з веденням обліку та сплачують податки не у повному обсязі. Все це призводить лише до декларування заходів, необхідних для розвитку сільського туризму, а не реальних пропозицій, спрямованих на створення сприятливих умов та надання допомоги підприємцям-початківцям.

Відсутність державного регулювання, інструктивно-нормативних положень щодо ліцензування, сертифікації, стандартизації такої діяльності, рекомендацій з організації та ведення обліку її результатів, оподаткування та інших важливих питань уповільнює розвиток малого підприємництва в сільській місцевості, зокрема з метою надання послуг у сфері сільського туризму. Наведені недоліки обумовили актуальність цього дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проводилось відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і аудиту Херсонського національного технічного університету за темою "Вдосконалення обліку, аналізу та аудиту діяльності підприємств в різних формах власності і господарювання", на замовлення Інституту економіки і промисловості НАН України, номер державної реєстрації 0102U004862, та безпосередньо пов'язане з фундаментальними комплексними дослідженнями, що проводяться Науковим центром розвитку туризму Державної туристичної адміністрації України в межах виконання постанови Кабінету Міністрів України "Про Державну програму розвитку туризму на 2002-2010 роки". Особисто автором в рамках теми були розроблені пропозиції з організації та ведення обліку й внутрішньогосподарського контролю у господарствах сільського туризму.

Мета і завдання дослідження. На основі комплексного вивчення умов та особливостей здійснення підприємницької діяльності в галузі сільського туризму виявити можливі способи організації та ведення бухгалтерського обліку і контролю за суб'єктами господарювання цієї галузі.

Завдання знаходяться у контексті сформульованої мети та полягають у:

- визначенні ролі малого бізнесу у розвитку вітчизняного туризму;
- дослідженні нормативно-правової бази з питань функціонування малого бізнесу в Україні;
- оцінці умов профільної орієнтації та розвитку малого підприємництва у сфері сільського туризму;
- доведенні доцільності та необхідності державного сприяння розвитку туризму і зокрема сільського туризму;
- дослідженні особливостей організації та ведення обліку в засобах розміщення в галузі сільського туризму;

- визначенні переліку облікової первинної документації та облікових реєстрів для відображення господарських фактів діяльності;
- проведенні критичного аналізу стану оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва;
- дослідженні особливостей здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму;
- формулюванні рекомендації з методики проведення внутрішньогосподарського контролю;
- встановленні реальних можливостей потенційних господарів сільських садиб вести облік у межах діючого правового регламентування;
- встановленні можливих форм ведення підприємницької діяльності в галузі сільського туризму з урахуванням ресурсної бази (матеріально-технічного забезпечення та можливості надання розгалуженого асортименту туристичних послуг та супутніх послуг) та оволодінні спеціальними знаннями з обліково-аналітичного та контрольного аспектів діяльності;
- формулюванні пропозиції зі створення правового поля для здійснення діяльності у сфері сільського туризму з метою одержання прибутку і сплати податків, а також можливості контролю діяльності цих суб'єктів (організація обліку, ведення обліку, подання звітності).

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних аспектів, що спрямовані на реалізацію туристичних послуг в сільській місцевості.

Об'єктом дослідження є організація та методика діяльності суб'єктів господарювання приватної форми власності Південного регіону України та АР Крим в галузі сільського туризму.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, методи індукції, дедукції, абстрагування, аналогії, зіставлення, аналітичного дослідження, групування, зведення теоретичного і емпіричного матеріалу. У вивченні теорії та діючої практики обліку та контролю суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму використані прийоми порівняння, групування, класифікації, опитування, анкетування, інші методи статистичного спостереження. В якості інформаційної бази були використані праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань організації та ведення бухгалтерського обліку, проведення господарського контролю, законодавчі та нормативні акти, якими врегульовані відносини в цій сфері, статистичні матеріали Державного комітету статистики України та Державної туристичної адміністрації України за 2000-2005 рр., монографії, нормативні та інструктивні матеріали і положення, а також результати анкетного опитування власників сільських садиб.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розроблених дисертантом рекомендаціях і пропозиціях щодо організації та процедур ведення обліку й

здійснення контролю діяльності суб'єктів господарювання у галузі сільського туризму.

Головними з них є:

вперше:

- запропоновані нові підходи до організації та ведення обліку власниками сільських садиб, що надають послуги у галузі сільського туризму та додержання основних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності;

- запропонована оптимальна організаційно-правова форма здійснення підприємницької діяльності у галузі сільського туризму;

- обґрунтована методологічна правомірність віднесення простого обліку до бухгалтерського обліку та доведена необхідність та доцільність ведення бухгалтерського обліку приватними підприємцями – власниками сільських садиб

удосконалено:

- методику проведення інвентаризації активів і зобов'язань приватного підприємця;

- форми обліку діяльності суб'єктів малого підприємництва, у тому числі суб'єктів господарювання – фізичних осіб

отримало подальший розвиток:

- уточнення понять “рекреація”, „туризм”, „туризмологія” і „сільський туризм”, що дозволяє визначити спектр діяльності та її правове поле у галузі сільського туризму;

- доведення доцільності державної підтримки розвитку сільського туризму як складової економічної діяльності, що сприяє розвитку національного туризму, зменшенню безробіття та збільшенню рівня зайнятості, закріпленню освоєних територій у сільській місцевості.

Практичне значення одержаних результатів. Впровадження в практичну діяльність суб'єктів господарювання приватної форми власності в системі сільського туризму рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності спростить обліковий процес, створить умови транспарентності ведення підприємницької рекреаційної діяльності та підвищить ефективність облікової інформації. Наведені наукові положення з бухгалтерського обліку, фінансової звітності суб'єктів господарювання у галузі сільського туризму можуть використовуватися для розробки та вдосконалення нормативних документів. Застосування на практиці запропонованих дисертантом рекомендацій дозволить легалізувати існуючу підприємницьку діяльність у галузі сільського туризму, довести рівень обслуговування до належних стандартів і вимог, збільшити рівень зайнятості населення у сільській місцевості та при спрощенні організації та ведення обліку одержувати інформацію, достатню для аналізу господарської діяльності та контролю повноти і правильності оподаткування її результатів.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у практику роботи Управління культури і туризму Херсонської обласної державної адміністрації

(довідка № 632-д від 08.08.2006 р.); регіональної Спілки сприяння сільського зеленого туризму АР Крим (довідка № 128/а від 27.10.2006 р.); приватного підприємця Долинко О.С. (сільська садиба "Чайка") (довідка № 5 від 10.09.2006 р.).

Окремі результати знайшли застосування в навчальному процесі Херсонського економічно-правового інституту під час викладання курсів „Облік на підприємствах малого бізнесу”, „Облік в галузях народного господарства” (довідка № 800 від 14.11.2006 р.).

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні результати дослідження, що викладені у дисертації, пройшли апробацію шляхом обговорення і одержали позитивну оцінку на Міжнародних науково-практичних конференціях “Розвиток податкових відносин та модернізація податкової служби України” (м. Ірпінь, 2002 р.), “Бухгалтерський облік та господарський контроль: минуле, сучасне, майбутнє.” (Житомир, 2002 р.), міжвузівських науково-практичних конференціях “Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні” (м. Херсон, 2003 р.), “Забезпечення ресурсами малого і середнього бізнесу в Україні” (м. Херсон, 2006 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у 10 наукових та науково-методичних праць загальним обсягом 4,7 д.а. У наукових фахових виданнях опубліковано 4 статті обсягом 0,8 д.а., 6 - в інших виданнях обсягом 3,9 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний текст дисертації складає 178 сторінок друкованого тексту. Робота містить 30 таблиць на 19 стор., 13 рисунків на 7 стор., 6 додатків на 27 стор. Список використаних джерел нараховує 235 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, визначено мету, головні завдання, предмет, об’єкт і методи дослідження, викладено наукову новизну, практичне значення отриманих результатів і їх апробацію.

У **розділі 1** “Економічні умови і переваги розвитку малого бізнесу” автором досліджені організаційно-правові аспекти становлення малого бізнесу, визначені характерні особливості його розвитку у розрізі видів економічної діяльності та причини його уповільнення, вказані передумови та особливості розвитку малого підприємництва в рекреаційно-туристичній сфері. Також досліджені теоретичні засади визначення профільної орієнтації та розвитку малого підприємництва у сільській місцевості та їхній вплив на організацію сільського туризму у сучасних умовах господарювання.

Вивчення статистичних даних про динаміку змін кількості суб’єктів малого підприємництва дає змогу визнати незначним рівень розвитку малого підприємництва в Україні. Адже за період з 2001 по 2004 роки частка малих

підприємств в загальній структурі об'єктів ЄДПРОУ збільшилася лише на 0,9% (з 28% у 2001 р. до 28,9% у 2004 р.).

В загалі відбувся розвиток малого підприємництва, у тому числі приватного, проте останнє явище не набуло широкого галузевого застосування. Результати аналізу змісту нормативно-правових актів, досліджень вітчизняних науковців дозволяють стверджувати, про велику кількість проблем розвитку малого бізнесу, які породжені недосконалістю державної економічної політики що до визначення основних параметрів макроекономічного середовища.

Підтримка приватної ініціативи поки ще не стала одним з основних принципів державної політики й орієнтиром для влади на місцях. У системі цільових настанов державного регулювання економіки завдання підтримки малого бізнесу вступає в протиріччя із завданням досягнення оптимальних макроекономічних показників, а також фіскальними механізмами наповнення бюджету. За таких умов ефективність заходів для державної підтримки підприємництва зводиться до нуля в результаті негативного впливу на діловий клімат інших напрямів державного регулювання (податкового, ліцензійного, зовнішньоекономічного).

У зв'язку з недосконалістю нормативно-правової бази та системи контролю суб'єкти малого підприємництва декларують «збиткову діяльність». Облік діяльності суб'єктів малого підприємництва, серед яких велику кількість складають приватні підприємства і підприємці, є недосконалим. Це обумовлено ліберальним ставленням до звітування, тінізацією приватного сектору економіки, послабленням, а точніше відсутністю контролю з боку держави за використанням денационалізованого майна, повнотою та своєчасністю сплати податків. Статистичні дані засвідчують зростання кількості малих підприємств з одночасним зниженням середньої кількості найманих працівників у розрахунку на одне підприємство.

В дисертаційній роботі уперше приділено увагу ролі приватного підприємництва та його організаційно-правовим аспектам здійснення. Визначено, що статистичні дослідження профільної діяльності та значення для національної економіки приватного сектору малого підприємництва є поверхневими. Це обумовлює збільшення частки тіньової економіки.

В дисертаційній роботі проаналізована доцільність розвитку малого підприємництва у рекреаційно-туристичній сфері. На основі вивчених думок вітчизняних вчених з досліджуваного питання уточнені поняття рекреації та туризму. Переважна більшість існуючих трактувань мають певні недоліки та неповністю розкривають терміни „туризм” та „сільський туризм”. В цих визначеннях відсутній логічно-ієрархічний зв'язок трактування змісту терміну, а саме: розкриття сутності через визначення особливостей процесу, суб'єкта та характерних атрибутів (критерії часу, простору тощо). На підставі такого підходу в роботі уточнено поняття туризму та в перше сформульовано поняття „туризмологія”.

В ході проведеного дослідження встановлено, що найбільш ваговою складовою рекреації є ефективне функціонування готельного господарства. Вивчення

статистичних даних свідчить про постійне зменшення в Україні підприємств готельного господарства. Цей занепад є наслідком фізичного та морального зносу матеріально-технічної бази, недостатнім рівнем уваги з боку держави до проблем функціонування таких підприємств. Низьке заповнення номерів закладів розміщення (АР Крим – 0,38; Миколаївська обл. – 0,27; Одеська обл. – 0,28; Херсонська обл. – 0,17) обумовлює від'ємні фінансові результати діяльності. Це далеко неповний перелік причин занепаду готельного господарства України.

В дисертаційній роботі доведено, що поряд зі зниженням кількості об'єктів розміщення, має місце зростання рекреаційно-пізнавальних потреб громадян України. Існуючий дисбаланс обумовлює пошук нових форм задоволення потреб населення (переважно мешканців міст) у тимчасовому проживанні під час рекреаційних заходів на території країни.

В результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що діяльність в галузі сільського туризму може здійснюватися в сільській місцевості за двома організаційно-правовими формами: зі створенням юридичної особи і без створення юридичної особи. Від того, які саме будуть обрані форми (господарське товариство, приватне підприємство, приватне підприємництво), залежатиме розв'язання питань організації та ведення бухгалтерського обліку, можливості проведення економічного аналізу з метою планування і оцінки результатів діяльності, масштабу контрольних завдань та інформаційної бази для проведення зовнішнього господарського контролю.

В дисертаційній роботі систематизовано та розширено перелік переваг малого підприємництва в рекреаційно-туристичній сфері в межах задоволення попиту на послуги розміщення відпочиваючих. Визначені та уточнені атрибути сільського туризму, що сприятиме у майбутньому побудові класифікації видів туризму.

Аналіз чинного господарського законодавства, що проведений у дисертаційній роботі, доводить існування певних норм, які висувають ряд підвищених вимог до суб'єктів господарювання, що надають або планують здійснювати діяльність з надання послуг на розміщення у сільській місцевості. Головною з таких вимог є вимога ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Такий підхід має суттєвий вплив і на облік у приватних підприємців, і на облік у сільських садибах. У зв'язку з цим в роботі визначено повний перелік всіх вимог до громадян України, що займатимуться цим видом діяльності, а також визначені найбільш доцільні організаційні форми ведення такої діяльності.

У розділі 2 **“Організація бухгалтерського обліку господарської діяльності в системі сільського туризму”** досліджено генезис спрощення форм обліку, проведено порівняльний аналіз основних видів форм обліку з позицій їхнього застосування суб'єктами малого підприємництва, визначені особливості ведення обліку та складання фінансової звітності суб'єктами господарювання – фізичними особами у діючому правовому полі та господарської доцільності, висвітлені та критично розглянуті актуальні питання оподаткування доходів власників сільських

садиб, наведено пропозиції щодо організації та ведення обліку, складання фінансової звітності, а також створення пільгового режиму оподаткування.

У зв'язку з тим, що традиційна система організації та ведення обліку на малих підприємствах неможлива через громіздкість і трудомісткість, а існуючі підходи до спрощення теж залишаються такими, що не відповідають можливостям малих господарств, у тому числі приватних підприємців, виникає необхідність перегляду їх методологічних засад. На малих підприємствах, особливо приватної форми власності, акцент має бути зроблений на внутрішні резерви, ресурсах, потребу в аналітичності та, як наслідок, внутрішнє використання облікової інформації. Тому саме на це повинна орієнтуватися організація та технологія бухгалтерського обліку даних господарств.

У дисертації проаналізовані причини, чинники та критерії потреб спрощення обліку. Головною причиною спрощення обліку є зменшення вимог до аналітичності поточної і підсумкової облікової інформації. Цей фактор має безпосередній зв'язок з технологією облікового процесу, адже це обумовить спрощення відображення господарських операцій в обліку, їх збільшене відображення на стадіях поточного і підсумкового обліку і, як наслідок, зміну техніки відображення записів господарських операцій в обліку. Цей фактор формується під впливом рівня зацікавленості та втручання ззовні у діяльність суб'єкта господарювання.

У вітчизняному обліку діяльність щодо спрощення обліку здійснювалася стосовно суб'єктів господарювання – юридичних осіб. Діяльність приватних підприємців з ряду економічних факторів і умов не була предметом бухгалтерського обліку (у тому числі його спрощення), адже за часів командно-адміністративної системи управління таких суб'єктів не існувало, а на сьогодні, в умовах перехідної економіки, приватний підприємець не складає фінансової звітності і його майновий статус не є одиницею спостереження органів статистики.

Форми бухгалтерського обліку для відображення діяльності приватних підприємців не знайшли достатньої наукової розробки та нормативно-правового регламентування. Це є суттєвим недоліком, адже окремі норми Господарського кодексу України зобов'язують суб'єктів господарювання вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Цю норму в редакції Господарського кодексу України автор вважає обов'язковою і для підприємців – фізичних осіб.

Дослідження генезису спрощення технології обліку засвідчує той факт, що останнє було й залишається актуальним в умовах малого підприємництва, здійснення якого спрямовано на задоволення обмежених потреб споживачів та власника.

Так, оцінюючи роль і значення подвійного запису в бухгалтерському обліку слід зазначити, що він виступає і як елемент методу бухгалтерського обліку, і як фундаментальний принцип, правило систематизації інформації на рівні поточного обліку як другої стадії технології облікового процесу. Якщо розглядати обліковий процес в розрізі рівнів реєстрації, систематизації та узагальнення інформації про

факти господарського життя, доцільним буде зазначити, що з погляду на технологію простого обліку, останній за суттю процесу залишається бухгалтерським обліком. За простої форми обліку застосовуватимуться всі елементи методу бухгалтерського обліку. Це дає всі підстави вважати простий облік видом бухгалтерського. Незважаючи на значне зменшення обліку за простої системи, він відповідає встановленим критеріям загальної системи обліку у наданні користувачам правдивої і достовірної інформації, оскільки між простою і традиційною системами обліку існує єдність. Це проявляється в однотипності методології обліку. За простої системи обов'язковими залишаються інвентаризація, документація, оцінка і калькуляція, подвійне відображення, рахунки, баланс, звітність. Відмінність полягає лише у тому, що за простої системи обліку елементи методу використовується у простішому вигляді, при цьому основні принципи простого обліку такі ж, як і в традиційного. Застосування простого обліку дозволить приватному підприємцю приймати доцільні та економічно виправдані управлінські рішення тактичного і стратегічного рівня.

В результаті проведеного дослідження в роботі доведено, що приватний підприємець, крім своєчасного надання декларацій про доходи та інших відомостей для нарахування податків та інших обов'язкових платежів, зобов'язаний вести бухгалтерський облік, проводити інвентаризацію, складати фінансову звітність.

В дисертаційній роботі досліджені переваги та недоліки основних реєстрів обліку, застосування яких дає змогу спростити облік, а саме: Книги обліку доходів і витрат та Журналу реєстрації господарських операцій. Так, головним недоліком, застосування Книги обліку доходів і витрат слід вважати ускладнення під час складання звітності та обмеженість інформації для прийняття рішень. Головним недоліком ведення Журналу є ускладнення обліку та ведення розрахункових операцій з контрагентами, у тому числі по податках, а також визначення фінансового результату. Виходячи з рівня підготовленості сільського мешканця – потенційного власника сільської садиби до ведення бухгалтерського обліку, в роботі доведено, що більш прийнятним є ведення Книги обліку доходів і витрат.

В дисертаційній роботі сформульовані критерії обрання суб'єктом господарювання малого підприємництва форми обліку. Так, під час обрання власником сільської садиби простої чи спрощеної форми обліку слід враховувати такі критерії як: середньооблікова чисельність працюючих, обсяг виторгу від надання послуг за рік, кількість господарських операцій за місяць, кількість ліжко-місць у сільській садибі, кількість видів послуг, що надаються додатково. Результати проведеного дослідження параметрів функціонування сільських садиб свідчать, що їх переважна більшість в повному обсязі відповідає параметрам обрання простої форми обліку.

Особлива увага в дисертаційній роботі приділена питанню доцільності складання фінансової звітності у форматі, визначеним ПСБО 25. Головною причиною неможливості та, на думку автора, недоцільності суцільної гармонізації

бухгалтерського обліку є унікальність кожного суспільного середовища, суттєві відмінності не тільки у податковому, а і в господарському, фінансовому законодавстві, у стані економіки, стратегії і тактиці її розвитку, інвестиційному кліматі, рівні протекціонізму її окремим сегментам, ситуативній конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, доцільності та можливості виходу вітчизняних товаровиробників на світовий ринок. За наявності цих чинників зміст фінансової звітності для малих господарств, якими можуть бути як малі підприємства так і приватні підприємці має бути переглянутий у відповідності до потреб власника та державних органів контролю.

З урахуванням вимоги вести облік та складати звітність, в роботі пропонується власникам сільських садиб – приватним підприємцям три варіанти ведення обліку (рис. 1).

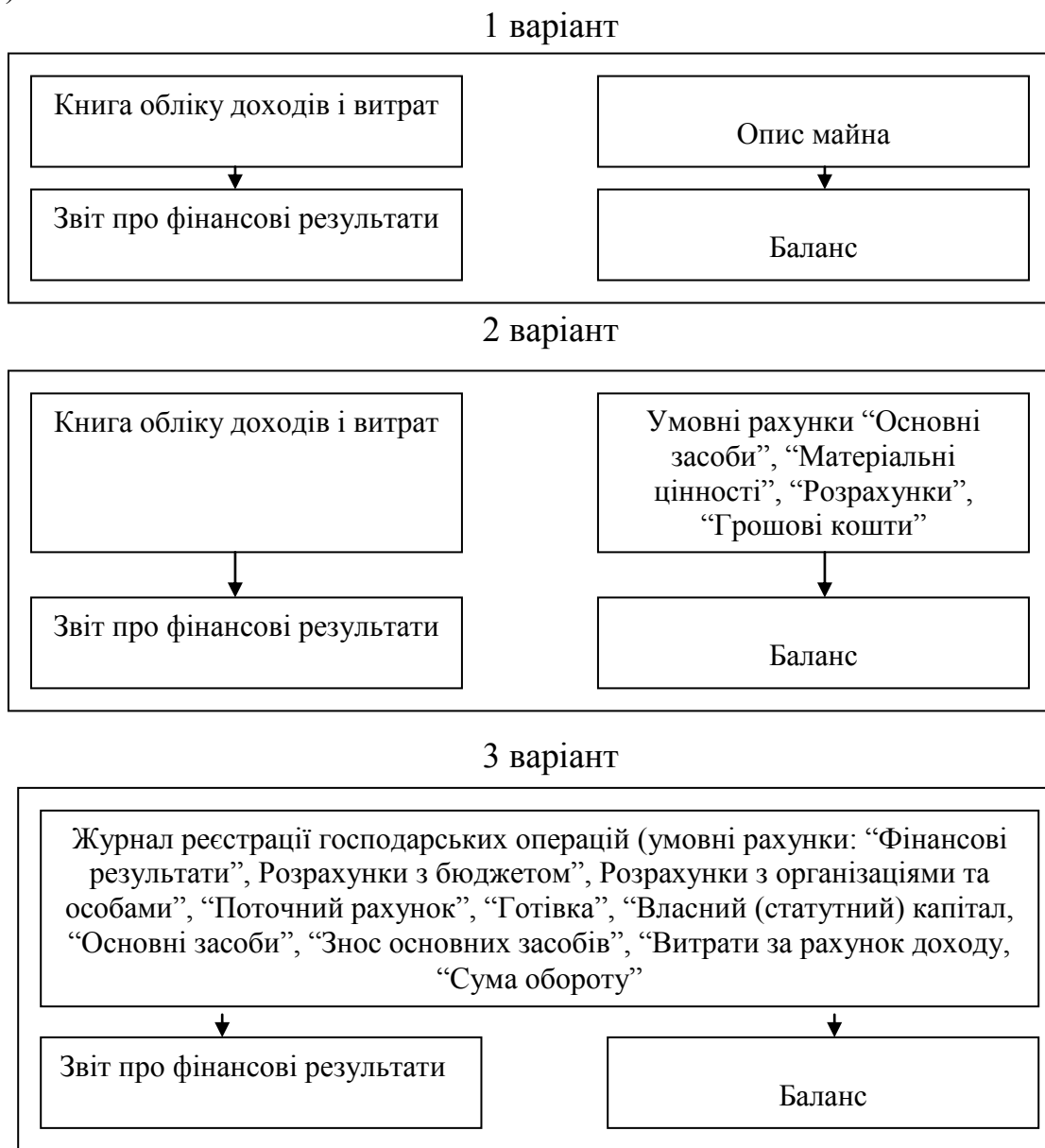

Рис. 1. Способи ведення обліку власниками сільських садиб – фізичними особами

Впровадження багатоваріантності форм обліку у сільських садибах залежатиме від організаційно-правових, економічних та технологічних особливостей функціонування.

В дисертаційній роботі також досліджені вимоги до суб'єктів малого підприємництва з питань оподаткування доходів їх діяльності. Недосконалість податкового законодавства робить небажаний вплив на розвиток приватної ініціативи. Перелік податкових пільг вкрай обмежений, а їхній позитивний вплив на розвиток малих підприємств є мінімальним.

Питання оподаткування прибутку суб'єктів господарювання є вкрай актуальними, адже заплутані стосунки з податковими органами суттєво гальмують розвиток сільського туризму. У зв'язку з вищевикладеним, в роботі запропоновано запровадити диференційований підхід до оподаткування за критеріями періоду діяльності, географічного розташування та планово-розрахункового обсягу виручки (доходу). Також розглянуто можливі підходи до формування методики оптимізації оподаткування доходів власників сільських садиб.

У розділі 3 **“Господарський контроль діяльності суб'єктів підприємництва в системі сільського туризму”** досліджені стан та особливості державного контролю у галузі сільського туризму, методологія внутрішньогосподарського контролю, а також методологічні та практичні аспекти проведення інвентаризації приватними підприємцями, що надають послуги з тимчасового проживання (розміщення) у сільській місцевості.

В роботі розглянуті доцільність та особливості проведення державного контролю у межах діючого законодавства за діяльністю суб'єктів малого підприємництва різних форм власності у галузі сільського туризму. Автор приходить до висновку, що державний контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму може полягати у реалізації повноважень посадових осіб органів контролю за: здійсненням господарської діяльності на підставі одержаної ліцензії, обов'язкової державної реєстрації; у здійсненні контролю за відповідністю рівня обслуговування заявленому; повнотою і правильністю ведення обліку, достовірністю звітності та сплатою податків (рис. 2).

В дисертаційній роботі комплексно досліджені доцільність, необхідні умови проведення та вплив на розвиток сільського туризму ліцензування, сертифікації та стандартизації послуг з тимчасового розміщення у сільській місцевості. Зволікання за впровадженням зазначених процедур зробить проведення господарського контролю проблематичним. Питання здійснення контролю відповідності рівня обслуговування заявленому, прямо пов'язане з питанням стандартизації та сертифікації послуг. Ці напрями контролю залежать від організації сільського туризму в Україні/регіоні/районі/окремо взятому поселенні, а також від діючих та вдосконалених правил їх проведення.

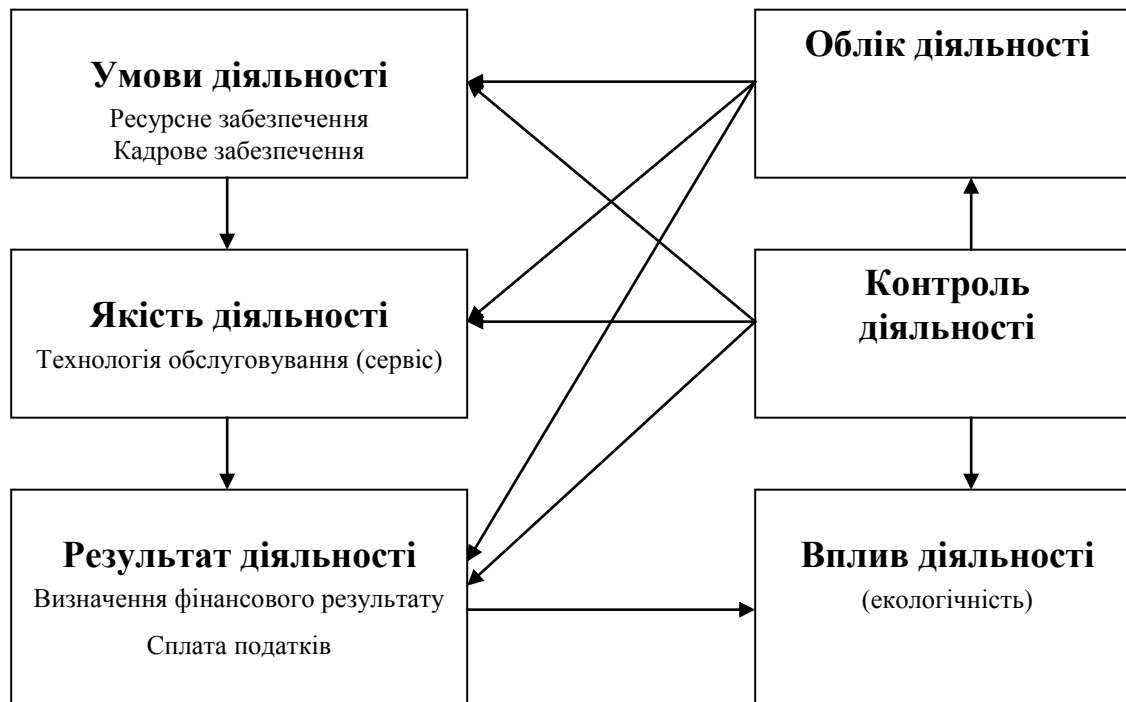

Рис.2. Напрями державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму

Важливою умовою ліцензування та подальшої сертифікації є проведення класифікації об'єктів розміщення у сільській місцевості. Поділ сільських садиб на такі типи, як: "самостійне ведення господарства" „житло і сніданок”; „кемпінг”, дозволить чітко встановити параметри контролю дотримання ліцензійних умов. З метою оцінки якості обслуговування у сільській садибі в роботі запропоновані вимоги до оцінки та розроблено порядок контролю за додержанням ліцензійних умов провадження господарської діяльності з організації діяльності для надання послуг розміщення у сфері сільського туризму.

Запровадження процедур ліцензування, стандартизації та сертифікації послуг з організації відпочинку на селі збалансує кількість відпочиваючих на всій території України протягом календарного року (шляхом доступу до інформації про ціни на послуги та їх види в різних регіонах), сільським господарям гарантуватиме стабільний прибуток протягом року, а місцевим органам влади – наповнення відповідних бюджетів. Стандартизація оселі забезпечуватиме прозорість пропозиції для клієнта, контроль якості продукту; різноманітність пропозиції та різницю в ціні.

В роботі доведено, що ефективність контролю правильності ведення обліку, достовірності фінансової звітності, правильності і повноти сплати податків, зборів і обов'язкових платежів залежатиме від результатів проведення контролю за умовами та якістю діяльності (технології обслуговування).

Різноманітність організаційно-правових форм підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів потребує застосування різних методів контролю, їхнього удосконалення або впровадження нових модифікацій. У зв'язку з цим, в дисертаційній роботі автором розглянута сутність методу господарського контролю, його склад, а також доцільність поділу прийомів контролю на фактичні і документальні. Автор приходить до висновку, що віднесення інвентаризації до форм (виду) господарського контролю і, в першу чергу внутрішньогосподарського - є закономірним, адже такі складові методу (за процедурним підходом) як: дослідження документів; визначення реального стану об'єкту контролю; порівняння фактичних даних з обліковими; оцінка результатів та прийняття рішень у певній мірі відповідають процесуальному підходу до проведення інвентаризації.

В дисертаційній роботі визначені об'єкти контролю та об'єкти інвентаризації у приватному секторі економіки зокрема у сільському туризмі. Так, до об'єктів внутрішньогосподарського контролю суб'єктів господарювання, що надають послуги з тимчасового проживання у сільській місцевості, автором віднесені: природні (земля, ліси, водоймища, які використовуються для надання туристичних послуг) та відтворювані (трудові, матеріальні, фінансові, виробничі) ресурси; процеси відтворення за стадіями. Критичний аналіз поглядів науковців на об'єкти інвентаризації дозволив визначити перелік об'єктів інвентаризації сільської садиби.

Особливості ведення господарської діяльності суттєво впливають на методологію внутрішньогосподарського контролю зокрема його централізацію проведення. Аналіз досліджень праць науковців та практичного досвіду, узагальненого в результаті вивчення особливостей діяльності суб'єктів господарювання в галузі сільського туризму, доводить існування певних особливостей проведення інвентаризації.

В роботі також розглянуті особливості проведення інвентаризації під час податкової перевірки. Дане дослідження проведено на підставі діючої нормативної бази та окремих результатів податкових перевірок. До особливостей проведення інвентаризації слід віднести організацію та методика її проведення під час здійснення податкової перевірки.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання щодо організації й ведення обліку та проведення господарського контролю діяльності суб'єктів малого підприємництва у сфері сільського туризму. Сформульовано низку висновків концептуально-теоретичного, методичного та науково-практичного характеру, які дозволяють вирішити головні завдання згідно поставленої мети.

1. Рівень розвитку малого підприємництва в Україні слід визнати невисоким. За період з 2001 по 2004 роки частка малих підприємств у загальній структурі об'єктів ЄДПРОУ збільшилася лише на 0,9% (з 28% у 2001 р. до 28,9% у 2004 р.).

Статистичний облік суб'єктів малого підприємництва, серед яких велику кількість складають приватні підприємства і підприємці, є не точним, тому оцінити розвиток приватного підприємництва неможливо. Причини недосконалості статистичного обліку полягають у ліберальному ставленні до звітування, у тінізації приватного сектору економіки, у відсутності контролю з боку держави за використанням денационалізованого майна

Основними умовами розвитку підприємницької діяльності є ліквідація адміністративних законодавчих обмежень, активізація політики пільгового кредитування, податкового стимулювання підприємництва, контроль за дотриманням умов, та вимог щодо останнього (виконання зобов'язань за результатами пільгового кредитування та оподаткування).

2. На даний час стан готельного господарства як загалом по Україні, так і в досліджуваному регіоні незадовільний. Причинами цього є висока зношеність матеріально-технічної бази, відновлення або заміна якої вимагає великих капіталовкладень. Альтернативним рішенням задоволення попиту на послуги розміщення відпочиваючих є сприяння розвитку малого підприємництва в рекреаційно-туристичній сфері, у тому числі сприяння розвитку сільського туризму.

3. Під сільським туризмом слід розуміти процес задоволення оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових та інших потреб людини або групи, що здійснюється в сільській місцевості та не супроводжується будь-якою оплачуваною діяльністю. Сільський туризм виступає засобом диверсифікації джерел прибутків сільського населення, компонентом комплексного розвитку сільських територій та сільської інфраструктури та одним з чинників стратегії подолання бідності в сільській місцевості. Ефективне функціонування сільського туризму як підприємницької діяльності можливе за умов існування законодавчої бази, правила сертифікації житла, податкових пільг та інших стимулів для його регіонального розвитку.

4. Найбільш сприятливою формою здійснення діяльності з надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) у сільській місцевості є приватне підприємництво без залучення найманої праці (крім членів родини, які не будуть одержувати за виконувану роботу заробітну плату). За таких обставин власник сільської садиби зобов'язаний виконувати вимоги чинного облікового та господарського законодавства, яке на даний час залишається неузгодженим.

5. Традиційна система організації та ведення обліку на малих підприємствах та у господарствах приватних підприємців неможлива, оскільки вона надто громіздка і трудомістка. Невелика кількість відносно однорідних господарських операцій, проста структура майна за елементами, обмежене коло контрагентів, незначна зацікавленість та рівень втручання зовні у господарську діяльність власника сільської садиби є головною причиною зменшення вимог до рівня аналітичності інформації системи бухгалтерського обліку. Останній параметр впливає на технологію облікового процесу, і тим самим обумовлює спрощення відображення

господарських операцій в обліку, їх збільшене відображення на стадіях поточного і підсумкового обліку і, як наслідок, зміну техніки відображення записів господарських операцій в обліку.

6. Право на спрощення обліку має набуватися не лише за умов дотримання таких критеріїв як середньоспискова чисельність працівників та розмір річної виручки. Одним з важливих критеріїв має стати й вид діяльності суб'єкта господарювання. Необхідно переглянути статус приватного підприємця у тих сферах, де підприємництво не можливе без використання необоротних активів. Такий підхід дозволить враховувати активи суб'єкта господарювання під час підрахунку макроекономічного показника національного багатства та оцінювати майновий та фінансовий стан при потребі визначення рівня кредитоспроможності у питаннях кредитування бізнесу.

Для спрощення ведення обліку доцільно впровадити диференційовані підходи до технології обробки облікової інформації: починаючи з найпростіших форм рахівництва для приватних підприємців (без наймання робочої сили) і закінчуючи автоматизованими формами бухгалтерського і податкового обліку приватних підприємців, які наймають робочу силу та мають у штаті від 15 працівників.

7. В бухгалтерському обліку подвійний запис виступає і як елемент методу бухгалтерського обліку і як фундаментальний принцип, правило систематизації інформації на рівні поточного обліку як другої стадії технології облікового процесу. З погляду на технологію простого обліку, останній за суттю процесу залишається бухгалтерським обліком. За простої форми обліку застосовуватимуться всі елементи методу бухгалтерського обліку, тому є всі підстави вважати такий облік бухгалтерським. Незважаючи на значне зменшення обліку за простої системи, він відповідає необхідним критеріям загальної системи обліку у наданні користувачам правдивої і достовірної інформації, оскільки між простою і загальною системами обліку існує єдність, яка полягає в однотипності методології обліку.

8. Дослідження сучасного рівня розвитку сільського туризму в регіоні засвідчує доцільність обрання простої системи обліку. Беручи до уваги різні стартові можливості та стратегії розвитку господарства, під час обрання власником сільської садиби простої чи спрощеної форми обліку слід враховувати такі критерії як: чисельність працівників, обсяг виторгу від надання послуг за рік, кількість господарських операцій за місяць, кількість ліжок-місць у сільській садибі, кількість видів послуг, що надаються додатково.

9. Зміст фінансової звітності для малих господарств, якими можуть бути як малі підприємства так і приватні підприємці має бути переглянутий у відповідності до потреб власника та державних органів контролю. З урахуванням вимоги вести облік та складати звітність, власникам сільських садиб – приватним підприємцям в роботі пропонується три варіанти ведення обліку, які є нескладними у застосуванні та сприятимуть розвитку приватного підприємництва на селі.

10. Недосконалість податкового законодавства здійснює небажаний вплив на розвиток приватної ініціативи. Запропонований диференційований підхід в оподаткуванні доходів власників сільських садиб стимулюватиме процес легалізації підприємницької діяльності у сфері сільського туризму.

11. Оптимізація оподаткування доходів власників сільських садиб може бути досягнута за умов застосування розрахункового показника вартості проживання за добу та проектної (існуючої) кількості ліжко-місць. Наведена методика розрахунку доходів дозволить коригувати діяльність на стадії її планування з метою набуття права на застосування спрощеної системи оподаткування.

12. Недосконалість правової бази унеможлиблює регламентацію діяльності та контроль за її результатами у сфері сільського туризму. Легалізація тіньового сектора туристичної індустрії у сільській місцевості має здійснюватися шляхом створення сприятливих умов та зрозумілих вимог для проведення цього виду діяльності. Необхідність державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері сільського туризму полягатиме у реалізації повноважень посадових осіб органів контролю в межах визначених напрямів контрольної діяльності.

13. Процедури ліцензування, сертифікації та стандартизації діяльності з надання послуг з тимчасового розміщення у сільській місцевості є організаційно-процесуальними діями, проведення яких спрямоване на збалансування кількості відпочиваючих на всій території України протягом календарного року, гарантування сільським господарям стабільного прибутку протягом року, а місцевим органам влади – наповнення відповідних бюджетів. Вони створюватимуть умови та є формами державного контролю за дотриманням вимог, встановлених галузевим органом виконавчої влади. Система оцінювання, що запропонована в роботі, є підставою для проведення ліцензування, подальшого формування стандартів та вимог до сертифікації послуг, а також індикативним нормативом під час проведення контролю щодо дотримання ліцензійних умов суб'єктом господарювання.

14. Різноманітність організаційно-правових форм підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів вимагає застосування різних методів контролю, їх удосконалення або впровадження нових модифікацій. Найбільш дієвим методом господарського контролю є інвентаризація. Наскільки ефективніше здійснюється контроль через проведення інвентаризацій, настільки ефективнішим є управління господарством.

15. Методологію внутрішньогосподарського контролю у закладах розміщення (сільській садибі) слід розглядати як нормативно-правовий процес планування, організації та проведення інвентаризації. Об'єктами інвентаризації, під час проведення її власником сільської садиби виступатимуть: необоротні активи, запаси; кошти, розрахунки та інші активи; кредиторська заборгованість. Особливостями проведення інвентаризації суб'єктом господарювання – приватним підприємцем є: організаційні обмеження (проведення інвентаризації одноособово або постійним складом комісії (членами родини)); структура об'єктів інвентаризації; порядок

відображення результатів інвентаризації в обліку; прийняття рішень за результатами інвентаризації (з урахуванням відсутності повної матеріальної відповідальності за недостачу).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Осадча Т.С. Спрощення обліку, звітності і оподаткування – ключ до розвитку малого бізнесу // Житомир: Вісник ЖІТІ № 19, 2002. - С. 214 - 219. (0,2 д.а.).

2. Осадча Т.С. Облік і контроль на підприємствах малого бізнесу // Науковий вісник Національної академії ДПС України: Збірник наукових праць. - № 3 (21) / Ірпінь, 2003.- С. 113 - 118. (0,2 д.а.).

3. Осадчий Ю.І., Осадча Т.С. Організаційно-правові аспекти становлення малого бізнесу в Україні // Менеджмент. Збірник наукових праць. – Випуск 5. – К.: МІУ, 2006. – С. 5 -11. (0,3 д.а.) (особисто автору 0,2 д.а., визначено організаційно –правові аспекти становлення малого підприємництва в різних галузях підприємницької діяльності).

4. Осадчий Ю.І., Осадча Т.С. Оцінка та облік запасів в процесі надходження та зберігання на підприємствах малого бізнесу // Менеджмент. Збірник наукових праць. – Випуск 7. – К.: МІУ, 2007. – С. 5 -11. (0,4 д.а.) (особисто автору 0,2 д.а., висвітлені методи оцінки запасів при їх надходженні на підприємства малого бізнесу).

В інших виданнях:

5. Осадча Т.С. Напрямки розвитку малого підприємництва // Менеджмент. Збірник наукових праць. – Випуск 1. – К.: МІУ, 2002. – С. 158 -165.(0,3 д.а.).

6. Мурашко В.М., Осадча Т.С. Оцінка активів, облік і контроль на підприємствах малого бізнесу // Матеріали науково-практичної конференції „Розвиток податкових відносин та модернізація податкової служби України”. – Ірпінь, 2002. – С. 26 - 32. (0,3 д.а.) (особисто автору 0,2 д.а., висвітлені порядок обліку та форми контролю на підприємствах малого бізнесу).

7. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: Навчальний посібник: / За ред. Ф.Ф. Бутинця, М.М. Коцупатрого. – Житомир: ПП „Рута”, 2003. – 512 с. Особистий внесок здобувача – тема 14 (розділи 14.2 "Облік витрат і виходу продукції рослинництва"; 14.3 "Обчислення собівартості продукції рослинництва") С.378 - 410.) (1,3 д.а.).

8. Осадча Т.С. Облік операцій з ПДВ у платників єдиного податку // Тези і матеріали міжвузівської науково-практичної конференції “Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні”.- Херсон: ХЕПІ, 2003. - С. 19 – 26. (0,3 д.а.).

9. Зоріна В.Н., Осадча Т.С., Зорін Г.Г. Фінансова звітність підприємств: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 200 с. Особистий внесок здобувача – розділи 1-4,7 "Особливості складання фінансової звітності малих підприємств»" С. 7-29, С.104 - 129.)(1,5 д.а.).

10. Осадча Т.С. Облік запасів у приватного підприємця // Тези і матеріали міжвузівської науково-практичної конференції “Забезпечення ресурсами малого і середнього бізнесу в Україні”. - Херсон : ХЕПІ, 2006. - С. 19 – 26. (0,3 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Осадча Т.С. Організація обліку і контролю діяльності у галузі сільського туризму (на прикладі суб'єктів господарювання Південного регіону України та АР Крим). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.09. – Бухгалтерський облік, аналіз, аудит (за видами економічної діяльності). ДВНЗ „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”. Київ, 2007.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики й організації обліку й контролю діяльності суб'єктів господарювання, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання) у сільській місцевості. Об'єктом дослідження є суб'єкти господарювання приватної форми власності Південного регіону України та АР Крим в галузі сільського туризму; предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних аспектів, що спрямована на реалізацію туристичних послуг в сільській місцевості.

Обґрунтовано та запропоновано підходи до організації та ведення бухгалтерського обліку приватними підприємцями, що здійснюють діяльність у сфері сільського туризму. Сутність пропозицій полягає в розробці критеріїв обрання форми бухгалтерського обліку, в удосконаленні існуючих облікових реєстрів та впровадженні нових, застосування яких забезпечує складання фінансової звітності, у формуванні пропозицій з оптимізації оподаткування та реалізації диференційованого підходу до оподаткування сільських садиб, визначенні напрямів, параметрів та організаційних регламентів державного контролю за розвитком сільського туризму і Україні, а також визначенні об'єктів та особливостей методики проведення інвентаризації.

Ключові слова: сільський туризм, форма обліку, обліковий реєстр, організація, технологія, методика, інвентаризація, суб'єкт малого підприємництва.

АННОТАЦИЯ

Осадчая Т.С. Организация учета и контроля деятельности в сфере сельского туризма (на примере субъектов хозяйствования Южного региона Украины и АР Крым).- Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09. – Бухгалтерский учет, анализ, аудит (за видами

экономической деятельности). ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетмана». Киев, 2007.

Диссертация посвящена комплексному исследованию теоретических положений и разработке практических рекомендаций относительно усовершенствования учета и контроля деятельности субъектов хозяйствования, предоставляющих услуги временного размещения (проживания) в сельской местности. Объектом исследования являются субъекты хозяйствования частной формы собственности Южного региона Украины и АР Крым в сфере сельского туризма: предметом исследования – совокупность теоретических, методологических и практических аспектов, направленных на реализацию туристических услуг в сельской местности.

В работе исследованы организационно-правовые аспекты становления малого бизнеса, определены характерные особенности его развития в разрезе видов экономической деятельности, также определены предпосылки и особенности развития малого предпринимательства в рекреационно-туристической сфере.

В диссертации проанализированы нормативно-правовые акты, регламентирующие хозяйственную деятельность субъектов малого предпринимательства, определены недостатки данных актов, а также существующие проблемы государственной экономической политики в сфере развития малого предпринимательства. На основании статистических материалов дана оценка динамике развития малого предпринимательства в Украине в разрезе видов экономической деятельности, а также проведен критический анализ качественных изменений в структуре субъектов малого предпринимательства в разрезе организационно-правовых форм деятельности и форм собственности.

В работе определены условия развития сельского туризма в Украине, уточнены дефиниции туризма, сельского туризма, туризмологии. Систематизированы преимущества, достигаемые при условии комплексной государственной поддержки развития сельского туризма, а также критически рассмотрены существующие мнения по усовершенствованию правовых аспектов ведения предпринимательской деятельности в сфере сельского туризма. В результате высказано мнение относительно целесообразности развития сельского туризма в форме частного предпринимательства физическими лицами с обязательным ведением бухгалтерского учета с последующим составлением финансовой отчетности.

В работе также: исследован генезис упрощения форм учета; проведен сравнительный анализ форм учета с позиций их использования субъектами малого бизнеса; определены особенности ведения учета и составления финансовой отчетности субъектами хозяйствования – физическими лицами в действующем правовом поле и хозяйственной целесообразности, определены и критически рассмотрены актуальные вопросы налогообложения доходов собственников сельских усадеб, внесены предложения относительно организации и ведения учета, составления отчетности, а также создания льготного режима налогообложения.

В работе проанализированы причины, факторы и критерии упрощения учета. Главной причиной упрощения учета является снижение требований к уровню аналитичности текущей и итоговой учетной информации. В отечественном бухгалтерском учете приведенный фактор формировался и продолжает формироваться влиянием уровня заинтересованности и вмешательства извне в деятельность субъектов хозяйствования – физических лиц.

В работе доказывается целесообразность углубления исследований по упрощению учета на принципах научной обоснованности и практической целесообразности. Также проведен анализ существующих научных точек зрения деления учета на простой учет и бухгалтерский по признаку применения двойной записи. В результате доказывается обоснованность деления учета за указанным признаком. В работе исследованы формы учета, а также возможности использования для принятия управленческих решений и составления финансовой отчетности. Результаты проведенного исследования позволили сформулировать ряд предложений относительно форм учета, использование которых позволит выполнить нормы хозяйственного законодательства при достаточно низкой квалификации субъекта учета.

Критически рассмотрена система налогообложения малого предпринимательства, проблемные вопросы, связанные с укрывательством доходов от результатов предпринимательской деятельности. Рассмотрен и предложен дифференцированный подход к налогообложению доходов собственников сельских усадеб, а также параметры оптимизации налогообложения.

В работе также исследованы особенности государственного контроля в сфере сельского туризма, методология внутривозвращенного контроля, а также методологические и практические аспекты проведения инвентаризации частным предпринимателем, предоставляющим услуги по временному размещению (проживанию) в сельской местности.

В диссертации дана критическая оценка состояния государственного контроля развития сельского туризма и определены наиболее актуальные его направления, к которым следует отнести: контроль условий деятельности, контроль технологии обслуживания, контроль учета деятельности, контроль результатов деятельности и контроль влияния деятельности на окружающую среду. Реализация данных направлений контроля возможна при условии лицензирования, стандартизации и сертификации деятельности, которые являются предпосылками достоверности результатов контроля учета и результатов деятельности. Также в работе рассмотрены: суть метода хозяйственного контроля, его составляющие, а также целесообразность деления приемов контролю на фактические и документальные в условиях проведения его отдельных форм. Рассмотрены особенности проведения инвентаризаций частными предпринимателями. Результаты исследования позволили определить особенности, как организационного характера, так и методического, а также определить объекты и методику проведения инвентаризации.

Ключевые слова: сельский туризм, форма учета, учетный регистр, организация, технология, методика, инвентаризация, субъект малого предпринимательства.

ANNOTATION

Osadcha T.S. The organization of accounting and control of economic activity in the field of rural tourism (the subjects of economic activity of the Southern region of Ukraine and the AR of the Crimea are taken as an example). -Manuscript.

Dissertation for an academic degree of Candidate of Economics on speciality 08.00.09. - Accounting, analysis, auditing. SHEI „Kyiv Vadym Hetman National University of Economics”. Kyiv, 2007.

The dissertation is concerned with the complex research of theoretical propositions and the development of practical recommendations as to the improvement of methods and organization of accounting and control of the activities of subjects of economic activity providing temporary accommodation services in the rural area. The object of the research is the subjects of economic activity in the private sector of the Southern region of Ukraine and the Autonomous Republic of the Crimea; the subject matter of the research is the complex of theoretical, methodological and practical aspects aimed at the realization of travel services in the country-side.

The approaches to the organization of accounting and keeping records by private entrepreneurs that carry out the economic activity in the field of rural tourism are presented and carefully analyzed. The essence of the proposals is in the development of criteria of choosing the form of accounting; the improvement of the existing accounting registers and the introduction of the new ones whose application provides keeping financial accounts; giving recommendations on how to make the taxation more effective, and the realization of differentiating approach to the taxation of the country-side estates; defining the trends, parameters and regulations of the state control over the development of the rural tourism in Ukraine, and determining the objects and peculiarities of making inventory methods as well.

Key words: rural tourism, form of accounting, accounting register, organization, technology, methods, inventory, subject of small entrepreneurship.